

XXII.

LVDGERI PRIMI EPISC. MONAST.

RELATIO

DE

CANONIZATIONE S. SVVIBERTI,

supposititia, sed tamen non recens.

EPISTOLA RIXFRIDI

TRAIECTENSIS EPISCOPI,

AD

S. LVDGERVM MONASTERIENSEM
EPISCOPVM.

DILECTO Patri & confratri Ludgero, sancta Monasteriensis Ecclesia Episcopo, Rixfridus sancta Traiectensis Ecclesia indignus sacerdos & Episcopus. Gratia Dei cum incremento virtutum & profectu salutis. Cum apud nos in nostro conuentu Frisiae in vico Dockem, in quo beatus Bonifacius, secundus Traiectensis Ecclesia Archiepiscopus, vt tibi peroptime constat, cum quinquaginta vno fratribus martyrium pertulit, habeamus & reuerenter possideamus, libellum, continentem gesta & Legendam sanctissimi Swiberti Episcopi, confocii & Coepiscopi S. Willebrordi, editam mandato & auctoritate Apostolica sancti Patris Gregorii, Episcopi Traiectensis Ecclesia, a S. Marcellino presbytero, consodali & confratre sanctorum Willebrordi & Svuiberti, ceterorumque confratrum: quem librum gloriosus Albricus siue Albertus, quartus Traiectensis Pontifex, natione Anglicus Eboracensis Diocesis, & consanguineus S. Svuiberti Episcopi, in eodem conuentu honore debito custodiri & seruari decreuit, voluit & precepit, diligenter postulans a suo successore Theodardo Episcopo Traiectensi, vt vbi catalago Sanctorum Confessorum ascriberetur, impetrando procuraret ab authentica & probata persona in scripta redigi modum & ordinem eleuationis & canonizationis eius, vt infereretur & adderetur praedicto libro sanctissimae vitae suae editae & exaratae a praefato Marcellino presbytero. Qui Theodardus, quintus Traiectensis Episcopus, ipsum ab Harmacaro successore suo, desiderio magno exoptauit. Harmacarus vero, similiter natione Anglicus ex regno Humbrano, & Eboracensis Diocesis a me, vixit a suo successore, & a ceteris confratribus conuentus Traiectensis requisit, & postulauit hoc ipsum. Ego vero promissionis meae & desideriorum meorum praedecessorum Pontificum Traiectensis Ecclesiae memor, audiens ipsum sanctum Svuibertum iam nuper, scilicet secundo nonas Septembris, solenniter a sanctissimo Papa Leone in praesentia serenissimi Caroli Magni, Romanorum Imperatoris, ceterorumque multorum Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum, procerum & primatum canonizatum, ossaque eius, sacrosancta propter crebra miracula sua eleuata, & in arcam siue capsulam, auro & argento compe ornata, decenter collocata, cunctisque Christianis adoranda, & veneranda exposita, vt intercessione & suffragio ipsius a malis omnibus erui & liberari mererentur. Et merito, quia omnipotens singularis vitae eius excellentiam, non solum dum viueret, multis magnisque miraculis approbavit: verum etiam post felicem transitum ipsius ipsum secum regnare in caelis, certis coruscantibus crebrisque signis & prodigiis quotidie manifestat & declarat: quorum quaedam a dignissimis probatisque testibus, fratribus nostri conuentus, qui interfuerunt & viderunt audiuius: de quibus omnes laudantes bonitatem Saluatoris nostri, congratulamur in nostro Conuentu. Propterea sollicitus sum vt veraci stylo ab authentica persona, conscribantur praedicta, ne aliqua immisceantur ficta, vel apocrypha ex pietate, sed plane & debite vt res ipsa in veritate se habuerit. Ego vero sciens, quod in confinio tuae parochiae requiescit, & zelum legis Dei habes, & excellentia diuinarum scripturarum in tua anima, viget & floret: idcirco egregie Pontifex Ludgere, mi dilectissime confrater, admonitione & exhortatione fratrum conuentus Traiectensis, & praecipue fratrum in Dockem, ad tuam fraternam dilectionem fidissimum habeo accessum, pie efflagitans, vt ordinem modumque eleuationis & Canonizationis ipsius, & qui interfuerunt, amore Albrici Episcopi Traiectensis Ecclesiae consanguinei supradicti sanctissimi Swiberti Episcopi, qui te ad Minimigardum direxit Episcopum, ad confirmandum neophytos, in scripta probato stylo redigere digneris, vt illa addantur libro, de vita ipsius exarato & conscripto. Et non solum ordinem siue modum suae eleuationis & canonizationis, sed & quaedam miracula, quae post felicem eius transitum Dominus noster, Iesus Christus dignatus est ostendere & patrare, meritis & intercessionibus ipsius in Verda

Hh 2

vel

vel prope, & adhuc quotidie declarat, ne ea quæ gratia Dei fiunt in tempore, simul cum tempore labantur, sed perpetuentur scriptis ad decus Ecclesiæ, vt pia eius intercessione Pontificale tuum ministerium, & cuncta opera tua in præsentem salubriter prosperentur, & in futuro sempiterna gaudia consequi valeas.

*Epistola S. Ludgeri ad Rixfridum Traiectensem
Episcopum.*

Venerabili Confratri & gentium prædicatori eximio, *Rixfrido Traiectensis Ecclesiæ Episcopo, Ludgerus seruus Iesu Christi*, salutem & omne bonum. Postulas à me dilecte Pater, rem quidem opere non difficilem, sed opere veritatis præsumptuosam: dum expauesco & contremisco aliquid addere ad complementum illius libri, editi & conscripti, à tam excellenti gentilium prædicatore, egregio presbytero *S. Marcellino*: qui vtiq; ultra septuaginta annos euangelizando feruenter Christum, præfuit paganis & gentilibus, magnam partem Frisiæ conuertendo. Qui procul dubio sacerdos erat magnarum virtutum, prophetique spiritus plenus, vt tu nosti, qui & Frisonibus verba vitæ, monita virtutum simul & exempla præbebat, & ad cœlestium gaudiorum curabat conuertere amorem. Sed eo propter suam imbecillitatem, decrepitamque ætatem ex Frisia ad conuentum Traiectensem per præfatum *S. Gregorium Episcopum* reuocato, multi prope *Aldenseel* in Frisia, & in confinibus eius, neglectis sacramentis fidei, quibus erant feliciter ab ipso imbuti, ad erratica idolorum fana & phylacteria dæmoniacæ artis se contulerunt. Ad quorum errorem corrigendum, ipse à quibusdam incolis Christianis eiusdem Prouinciæ, vt celeriter rediret ad illos perfidos, humiliter requisitus, & ab eodem sancto *Gregorio Episcopo* ad illos missus & directus, eos sua fructifera prædicatione ad viam veritatis denuo reuocauit, cum *Gerardo, Onone & Adalgero*, aliisque: qui & in vico *Dockem*, publice coram *Haddone, Thrauburgo, Henrico, Gerardo, Onone & Adalgero* aliisque fratribus prædixit & prænucciavit Episcopatus honore me sublimandum, & populis rudibus verba vitæ ministraturum. Quæ omnia sortita sunt effectum, vt in præsentiarum cernis. Præterea cum curram ascenderet ad eundem in *Aldenseel*, omnibus ferme fratribus conuentus Traiectensis mecum ipsum ad curram comitantibus, & propter suum recessum pie mærentibus, ecce obuiam habuit ante portas Monasterii Traiectensis duos viros squalida lepra infectos, ligneo crepitaculo elemosynas petentes: quos vt vidit, confusus in Domino, fusa tacitus prece ad Dominum, calicem sibi ad potandum porrectum benedicens, & illis leprosis mittens, propter confirmationem neophytorum adstantium præcepit ex eodem calice eos bibere. Qui bibentes statim mundati sunt, nobis omnibus adstantibus & stupentibus de tam insolito miraculo. Ipse vero Deo gratias referens, salutatis singulatim pie fratribus mærentibus recedens, apud *Aldenseel* aliquot annos degens, Christumque deuote annuncians, ac multis aliis miraculorum signis effulgens, ibidem in *Aldenseel* feliciter in Domino requieuit. Attamen quia opera Dei, quæ in hominibus per sanctos Dei fiunt, non silentio tegere, sed prædicare decet: quia gloria & honor Dei est, merita & virtutes sanctorum enarrare, easque scriptis commendare: quæ quo latius propagantur, eò boni in Domino magis gloriantur, & mali erubescunt: quia omnipotens Deus qui facit mirabilia magna solus, per intercessionem & merita sanctorum, quos in terris celebritate congrua veneramus, mirabili dignatione imperfectum nostrum suppleri prouidit: vt quod nostris meritis implere non valemus, eorum suffragiis assequamur. Insuper licet nihil nouæ perfectionis & gloriæ sanctis accrescat, si honorantur & inuocantur à Christi fidelibus, ac felicia eorum gesta conscribantur, eo quod humana laude (quorum laus Christus est) nullo modo, egeant: tamen licet præ grandi senio lecto frequenter incumbo, sæpèdictam optatam eleuationem corporis sancti *Swiberti*, & celeberrimam canonizationem, vt sub testimonio spiritus sancti à deuoto patre *Theodorico Syburg*, Priore conuentus sanctissimi *Swiberti Episcopi* in *Werda*, & ab illis qui viderunt eleuationem sancti corporis eius, atque canonizationi eius corporaliter interfuerunt, qui hodieque viuunt, in veritate didici, & quam relatu veracissimo mihi deuote retulerunt, & cætera, quæ de eodem sancto Episcopo patrata constant, ad gloriam Dei & decus Ecclesiæ, & ad laudem & honorem sanctissimi *Suiberti Apostolici Episcopi*, & ad profectum fidelium contexere scriptis exordiar, confusus patrociniis & meritis ipsius *S. Swiberti*, victus instantia tua, fratrumque tuorum. Non enim fucis verborum veritatem obducam, sed per viam simplicem incedam. Etsi vero sermo rudis offendat, breuitas ad legendum prouocat. Precor igitur orationibus tuis, fratrumque tuorum mihi subuenire studeas, vt ad honorem Dei ea, quæ dixi, ita conscribere valeam, vt salus & deuotio credentium inde augeatur. Saluta mihi in vinculo charitatis omnes fratres conuentus tui, & præcipue, *dilectum consanguineum meum nobilem Lambertum de Lemgawen*.

CAP.

Cap. I.

*Vt Pipinus Dux castrum in VVerda construxerit, & meritis
S. Svuiberti victoriam contra paganos
obtinuerit.*

IGitur anno trigesimo tertio post celebrem transitum sanctissimi Swiberti, gloriosi Episcopi & Confessoris, anno scilicet à natiuitate Domini septingentesimo quadragesimo octauo, illustrissimus & Christianissimus Princeps Pipinus, filius Caroli Martelli, Maior domus Franciæ, qui fuit Dux Agrippinensis, Austriæ, Thuringiæ & Burgundiæ Prouinciæ, & totius Lotbaringia, antequam fuit coronatus Francorum Rex, debellans propter perfidos Saxones & Westphalos, simul & Angarios: Inter cætera pietatis suæ salubria opera, allectus fama sanctitatis & miraculorum gloria S. Swiberti Episcopi, eo quod ad sepulchrum eius infirmi sanabantur, cæci visum, claudi gressum, febricitantes incolumitatem impetrabant, munitionem exstrui in eadem villa Werda, in qua sanctum eius corpus requiescit, celeri opere prope Ecclesiam eiusdem S. Swiberti fecit, propter defensionem Ecclesiæ eiusdem Sancti, & deuotorum fratrum ibidem Deo militantium munitionem. Qua nobiliter constructa & firmata, contigit vt idem egregius Princeps Pipinus anno seq. anno scil. Domini septingentesimo quadragesimo nono Saxones & Westphalos debellans, potitusque victoria cum triumpho, cum suo exercitu multum lassò ad Coloniam Agrippinam reditum maturaret. Westphali porro dolentes Christianos eis dominari, licet, Deo auxiliante triumphali gladio ipsius Pipini victi, profligati & prostrati succubuissent: indignati valde exercitum fortem nimis festinanter denuo congregantes, per compendia itinerum & deuia exercitum Christianorum præuenientes, positis insidiis, mulrum hostiliter & callide prope Werdam Pipinum cum suis Christicolis animose inuadere, & bellum rursus instaurare & committere decreuerunt. Quod inclytus Princeps, per suos exploratores percipiens, primo parum doluit, tum propter lassitudinem exercitus sui, tum propter defunctos & fauciatos, fiduciam tamen firmam habens in Deum, recordatusque miraculorum sanctissimi Swiberti, descendens de caballo suo, prostratus in terram, flexis genibus sanctum Svuibertum deuota mente inuocans, & auxilium & patrocinium implorans, vouit Deo & ipsi S. Svuiberto, quod si is pro honore nominis Christiani à Christo, sibi & exercitui suo suis meritis & precibus victoriam contra paganos impetraret, & Christianum populum protegeret, vt sanum inde reduceret, ipsum in Werda cum suis primatibus suppliciter peregre visitaret. Quo emisso voto, statim lux immensa super exercitum Christianorum splendens, non solum paganos exterruit, sed & fere excæcauit, pauorque ingens eos inuasit. Quod cernentes pagani timore valido perculsi, formidantes manum potentis Dei Christianorum super eos scuire, cælumque super eos rutere, consilio celeriter inuito, miserunt duos Satrapas ad Pipinum, petentes quæ sunt pacis, eique se subdentes, ac referentes constanti animo quæ viderant, & eis contigerant. Pipinus vero cum hoc audisset, intelligens hoc meritis sancti Svuiberti accidisse, lætus in terram cum suis proceribus prostratus, Deum adorans, & gratias deuote referens, receptis à paganis pacis obfidibus; Werdam cum suo exercitu humiliter intrauit, discalceatusque cum suis inclytis primoribus, & præcipuis ministris, sepulchrum S. Svuiberti regalibus muneribus & oblationibus visitans, benedixit Deum & S. Svuibertum, qui absque effusione sanguinis humani victoriam sibi contra perfidos præstitisset: & deinceps S. Svuibertum in suum Protectorem & Patronum ac specialem elegit aduocatum.

Cap. II.

*Vt S. Svuibertus illustrem Principem Hunaldum à peste angina
& periculo mortis cum multis aliis liberauerit.*

DEinde anno à natiuitate Domini septingentesimo quinquagesimo quinto, serenissimus Pipinus præfatus, iam per S. Bonifacium Moguntinensem & Traiectensem Ecclesiarum Archiepiscopum, Rex Francorum autoritate & mandato Zachariæ Papæ consecratus & coronatus, ordinauit nobilem Principem, armis strenuum, Hunaldum nomine, Principem & comitem de Angiers, capitaneum Christianorum in munitione VVerdenfi siue propugnaculo, ad tuendum fines Christianorum contra impetus paganorum. Accidit autem eodem anno, vt ipse Hunaldus cum plerisque sui exercitus militibus squalido squinantia morbo infectus, ad mortem vsque ægrotaret. Cumque de vita quorundam & præsertim Principis Hunaldi desperaretur, & mæror esset validus, propterea inter Christianos, ipse Hunaldus egregius Princeps, medicis de vita ipsius desperantibus, fiduciam magnam in sanctum concipiens Svuibertum, eò quod multa miracula dudum ab ipso patrata didicerat, publicè multis coram adstantibus, vouit ipsum deuotè visitare, & sibi deinceps fideliter seruire, modò ipsum ab imminente periculo & peste suis meritis & precibus liberaret. Voto peracto, statim absque humano medicamine conualuit, votumque cum suis lætus humiliter adimpleuit, & vt vouit, quam diu vixit, seruitio eius

se mancipauit. Quo miraculo inter aulicos, eadem squinantia peste infectos, diuulgato, etiam ferè in extremis laborantes votum similiter de visitando sepulchro eius, vt sanarentur à languoribus suis, vouerunt: & plerique sanati, votum nudis pedibus deuotè implentes, laudauerunt Deum in sancto Svuiberto, quia mirificauit ipsum tantis miraculis. Post hoc autem habitus fuit in maximo honore ab omnibus fidelibus, frequentantibus & honorantibus sepulcrum ipsius, cum diuersis oblationibus & muneribus. Eodem anno idem illustris Hunaldus comes de Angiers dispositis rebus bellicis in eodem castro de Werda, abiit ad Pipinum regem Parisios, & eidem omnia perpetrata per S. Svuibertum, potentem Dei medicum, deuoto corde patefecit. Vnde his auditis Rex lætus effectus, benedixit Deum de tanta gratia, Hunaldo suo Duci, ceterisque clientibus exhibita per merita, & intercessionem S. Svuiberti. Deinceps vero idem Rex, in S. Svuibertum maiorem fiduciam concipiens, seruiuit, ei quotidie certis orationibus, deprecans vt ipsum, & regnum, populumque sibi subiectum suis meritis protegat. Hæc autem ego Ludgerus minimus seruorum Dei, ab eodem rege Pipino Coloniae audiui, orto sermone de miraculis S. Svuiberti in mensa regis.

Cap. III.

De prima eleuatione corporis S. Svuiberti
Episcopi.

Eodem anno S. Stephanus Papa, eius nominis secundus, ob infestationem & oppressionem sanctæ Romanæ Ecclesiæ ab *Aistulpho*, atroce rege Longobardorum, factam & perpeffam, in Franciam ad Christianissimum regem Pipinum, defensore Ecclesiæ & propugnatorem Catholicæ fidei, veniens cum suis Cardinalibus, regaliter ab eodem rege receptus, & ad eius est perductus Palatium. Itaq; collatione habita de oppressionem Romanæ Ecclesiæ cum eodem felici Rege, idem Rex inter cetera exposuit sanctissimo Pontifici felicissimam vitam & miracula S. Svuiberti, petens benignè ab eo, vt catalogo sanctorum Confessorum per ipsum ascriberetur. S. vero Stephanus Papa aliquantulum apud S. Dionysium ægrotans, tum propter fatigationem longi itineris, tum propter senium tum propter oppressionem Romanæ Ecclesiæ, volens satisfacere felici & iustæ petitioni Christianissimi Regis, commisit vices suas ad experiendum actus, virtutes & gesta ac miracula ipsius S. Svuiberti ad canonizandum ipsum Sanctum vice ipsius, venerabilibus Patribus & Pontificibus, sancto scilicet *Hildolpbo Treuirorum*, *Bonifacio Moguntinorum Archiepp.* *Fulcario Leodiensi Episcopo*, & præcipuè *Hildegero Coloniensi Archiepiscopo*, in cuius parochia sanctissimus Svuibertus Episcopus migravit ad Christum. Qui venerabiles Patres propter incurfionem Saxonum, & expeditionem exercitus indyti regis Pipini contra præfatum *Aistulphum*, persecutorem Ecclesiæ Romanæ, in Werda non conuenientes, distulerunt canonizationem S. Svuiberti Episcopi vsque ad reditum ipsorum ab Italia: quia necessitate imminentis belli vrgente, hoc facere commode nequibant. Sicque canonizatio ipsius aliquanto tempore protracta fuit. Attamen venerabilis & diuus pater *Hildegus Coloniensis Archiepiscopus*, antequam in bello Saxonicò apud *Weferam* occisus, immo, Martyr pro fide Christi effectus fuit, *Werdam* cum suis clericis preparauit, vt altera die ipsum solenniter autoritate Apostolica exaltaret. Igitur, altera die, quæ fuit quarto Idus Iunii, Missarum solenniis per eundem Archiepiscopum expletis, accessit deuotè in Pontificalibus cum suis presbyteris, clericis & fratribus conuentus in Werda ad tumulum S. Svuiberti. Cumque deposita terra, arca, in qua sacrosanctum corpus S. Svuiberti iacuit aperta esset, odor mirificus omnium ora & nares perfudit. Archiepiscopus vero reuerenter & deuotè sanctum corpus ex tumulo eleuans, in aliam pulchram capsulam ad hoc præparatam, idem corpus sanctum, inuolutum mundissimis Pontificalibus indumentis ac ornamentis, rite collocauit. In cuius corporis sancti eleuatione, quidam ciuis Coloniensis, *Robertus* nomine, dictus de veteri monte, mutus & surdus, auditum & loquelam meritis & intercessionibus S. Svuiberti, osculando manum eius in præsentia Archiepiscopi & fratrum conuentus Werdensis, & omnium aliorum adstantium recuperauit. Factumque est in illo die gaudium magnum in Werda ab omnibus. Condidit nihilominus idem venerabilis Archiepiscopus idem sanctum corpus in crypta subterranea propter incurfionem vicinorum gentilium. Statuit insuper idem Archiepiscopus eundem diem eleuationis corporis sancti Svuiberti, scilicet quartum Idus Iunii, per totum vicum de Werda celebrari perpetuis temporibus, vt diem Dominicam, ab omnibus incolis ipsius vici in honorem S. Svuiberti. Et deinceps frequentabatur S. Svuibertus ab omnibus vicinis Christianis deuotè & solenniter peregrè cum diuersis oblationibus: appellabaturque vbique terrarum Patronus pestis squinantia, ita vt multi infecti tali & tam periculosa peste, vouentes deuote ipsum peregre visitare, & ipsi seruire, liberati sint ab eadem peste, adducti ad sacrosanctum & venerandum corpus ipsius.

Cap. IV.

*De crudelitate Saxonum & concrematione Ecclesia
S. Sviverti, & destructione Oppidi
VVerdensis.*

Postremo imperante *Carolo Magno*, rege Francorum, inclyto filio præfati regis Pipini, cum is subiugatis potenter *Saxonibus & Westphalis*, decreuisset cum grandi exercitu Christianorum contra gentes Hispanos ire in Hispaniam, & eos mittere sub iugum fidei Domini Dei nostri Iesu Christi, anno scilicet à natiuitate eiusdem Domini nostri septingentesimo septuagesimo octauo, Indictione prima: ferocissimi & perfidi *Saxones & Westphali*, excitati spiritu Satanæ, ac inebriati calice Babylonis, cum præfatus Carolus Rex esset cum toto suo exercitu in Hispania, putantes & videntes se habere aptum tempus viciscendi damna, à Carolo & à Christianis ipsis sæpè illata, conglomerati in inuicem præceptis Satraparum ipsorum, venerunt cum validissimis & grandibus agminibus strenuorum & ferocium armigerorum, depopulantes longè lateque crudeli ferro & edaci flamma cuncta quæ erant Christianorum. Veneruntque vsque ad littora Rheni, & in tantum sæuiit ira & crudelitas ipsorum, vt nullatenus parcerent, nec Ecclesiis Dei, nec sexui, nec ætati hominum, quin omnia consumerent ac demolirentur vsque ad internecionem: sed anno sequenti maxima vindicta subsecuta fuit, & denuo ad fidem reuocati triumphali gladio serenissimi Francorum Regis Caroli, propugnatoris fidei Christianæ, fuere. Qua horrida clade sæuiente, prædictæ ferocissimæ gentes Saxonum & Westphalorum ad Ecclesiam sanctissimi Sviverti, & ad oppidum *Werdam* ferocitatis suæ direxerunt gressum. Quod oppidum liuore magno, feroci igne & ferro solo tenus destruxerunt. Eadem tempestate Ecclesia cum conuentu S. Sviverti concremata fuit: sacerdotes vero aut trucidati aut effugati: incolæ vtriusque sexus ferè occisi, libri sacri exusti, vicusque ferè in solitudinem redactus est: dempto sacro corpore S. Sviverti, sagaciter subtus terram deposito & depresso: quod licet industriè per totum conuentum quæsierint, minime tamen inuenire potuerunt. Et licet essent Christiani vi adaecti, & hæc crudelia peragerent; oderant tamen S. Svibertum, eo quod priorem Christianis Francigenis præstitisset victoriam contra eos, & vt arbitrabantur, inimicus ipsorum esset, & defensor exercitus Christianorum.

Cap. V.

*Vt malè perierit, qui Ecclesiam S. Sviverti primus
incenderat.*

Erat autem in eodem flagitioso exercitu quidam satelles diaboli, nomine *Ogellus Oeserbach* de Paderborne, qui in eadem sæua depopulatione oppidi de Werda, infinita flagitia commiserat, gaudens in rebus pessimis. Is tota vi conatus inflammare S. Sviverti Ecclesiam, ignem primus copiosum ad fastigium iactauit Ecclesiæ. Sed protinus ignis sæpè repulsus & emortuus, extinctus & diminutus fuit. Vim enim virtutis suæ meritis S. Sviverti primo oblitus est ignis. At ille obstinatus in malitia, licet hæc cerneret, & nullo modo desistere dignaretur, tandem permissione diuina eam incendit, & lætus abiuit. Igitur cum hæc effera & bellicosissima gens Saxonum, infinita abominabilia vbique in Christianos grassando ad libitum peregrisset, diuisisque inter eos lætarentur rapinis ac spoliis, sedissentque in suburbanis & vicinis pratis virentibus oppidi Werdensis, ouantes & gratulantes de cædibus & oppresionibus Christicolarum: ecce venit ille sceleratissimus & sacrilegus Ogellus ad commilitones & conterraneos suos, in eodem prato prandentes, cachinnando recitans, vt ipse Ecclesiam S. Sviverti protectoris Francorum incenderit, quamvis commodè eam aliquandiu incendere nullatenus potuisset. Statimque Dominus noster Iesus Christus, qui est splendor Sanctorum suorum, volens sacrilegis Saxonibus palam ostendere, cuius meriti S. Svibertus nobilis Pontifex apud ipsum esset in regno cælorum, illum nefandum Ogellum miserabiliter puniuit, vt alii terrentur & à talibus desisterent. Nam cum perniciosus Ogellus hæc prædicta mala per ipsum perpetrata, coram prandentibus sociis & complicibus suis cachinnando, immo Deum blasphemando recitaret, statim ira Dei ascendit super illum, cadensque retrorsum coram omnibus super planam terram, fracto collo, dignas temeritatis ac sacrilegii pœnas debita & horribili morte luit. Quod alii sacrilegi videntes & audientes exterriti valdè, compuncti pœnitentia salutari, quidam ipsorum iram Dei mitigauerunt.

Cap.

*Vt Satrapa Saxonum duo diuinitus flagellati, meritis
sancti Sviviberti pristina restituti sanitati
fuerint.*

NEc hoc sufficebat Deo ad laudem S. Sviviberti: quin etiam illustrius honorare voluit, sanctum suum coram omni exercitu Saxonum & Westphalorum. Nam cum sacrilegus Ogellus mortuus, coopertus velamine, sic per tres fere horas iacuisset, & signo dato iuberentur vbique per totum exercitum castra metari in alio loco, statim conuenerunt confanguinei & socii malitiae nefandi Ogelli, eumque sepelire in caemeterio Ecclesiae S. Sviviberti decreverunt: sed nullo modo valebant. Nam cum indigestam terram effoderent, conantes facere sepulcrum in praefato sancto caemeterio, in quo ipsum condendo sepelirent, statim digesta terra per se defluxit in eandem foueam, ac si non fuisset sulcata: de quo omnes valde mirabantur. Cumque iterum atque iterum fodiendo tentassent, & multum laboris insumpsissent, vt facerent sepulcrum, licet in aliis locis eiusdem caemeterii, & semper terra per se omnibus stupentibus subito decidisset in eandem foueam, permanens & apparens plana terra vt ante, desistebant a fodiendo sepulcro in eodem sacro caemeterio: & exterriti, dicebant alterutrum, ipsum indignum ecclesiastica sepultura, & praesertim sepultura illius caemeterii, eo quod Ecclesiam illam & caemeterium cremando profanasset. Et sic multum attoniti recedentes, cum venissent ad cadauer mortuum, & abiecto velamine, denudassent faciem eius, ecce tam horribilis & miserabilis apparuit facies eius, quod omnes in terrorem & formidinem vertit, ita vt omnes trementes, stupidi & pauidi cito recederent ab eo, ignorantes quidnam cum corpore facerent. Sed instante recessus tempore, quidam alii satellites ex alia prouincia Saxonica, praedicta audientes, & ipsum mortuum inuenientes, proiecerunt indignanter cadauer in Rhenum, vt esset pabulum piscium: & sic malus male periit. Itaque cum ex praeepto Satraparum per totum facinorosorum exercitum signo dato iuberentur castra mouere, domumque discedere: ecce dolenter nunciatum fuit a contribulibus & complicibus malitiae, & commissi sacrilegii, duobus praecipuis Satrapis *Nothelino* & *Occoni* strenuum Ogellum de Paderborne, qui primus Ecclesiam sancti Swiberti incenderat, ex vindicta Dei & sancti Swiberti, Patroni illius loci, plagatum & punitum esse, fregisseque collum suum super planam terram, cum iocando iactitaret, quod illud facinus sacrilegum, commississet. Quod illi audientes, indignati dicebant, hoc casu accidisse, & non ex vindicta alicuius sancti, & praecipue sancti Swiberti, quod sanctus Swibertus esset impotens, & nullius virtutis ac potestatis, qui nequisset suum oppidum, suamque Ecclesiam tueri. Cumque haec & huiuscemodi multa alia verba blasphemiae, superbe & indignanter protulissent, non dantes gloriam Deo & Sancto eius, simulatque recessissent illi duo Satrapae ab inuicem, *Nothelinus* in via glorians de victoria habita contra Christianos: priuatur coram omnibus lumine oculorum, factus totus caecus, atque in cunctis membris suis grauiorem morte poenam tam diu sustinuit, donec rubore coopertus, & in se reuersus, ac se colligens quanta in Deum & S. Swibertum superbe commiserat, medullitus suspirando agnouit & doluit. Itaque crescente per momenta temporum dolore corporis, consilio proborum flexis genibus humiliter Deo vouit, deuote visitare sepulcrum S. Sviviberti, & Ecclesiam eius in fauillas redactam iuxta facultatem suam restaurare, modo intercessionibus ipsius a Deo recuperaret pristinum visum, & sanitatem corporis. Quo voto coram omnibus dolenter & deuote facto, protinus dolor viscerum cessauit, visus rediit; & ipse surgens, lachrymabili voce Deum deuotissime laudans, cunctis aperuit, vt meritis S. Sviviberti liberatus sit: & *Werdam* vsque properans, votum cum multa familia deuote adimpleuit.

Cap. VII.

De altero Satrapa Occone.

ALter vero Satrapa *Occo* nomine, opimis ditatus spoliis, cum equester cum suis vernaculis rediret a *Werda*, ignorans vt *Nothelinus* a Deo punitus esset, recitaretque in via quam bene vindicassent Saxones contra Christianorum contumelias & oppressiones, ipsis a *Carolo* pridem illatas, & vt humana pariter & diuina in finibus Christianorum perturbassent: & praesertim vt Ecclesiam Pontificis Sviviberti, in quo Christiani multum confidebant, incendissent: mox coram omnibus mulctatus a Deo, auditu caruit & loquela: rediensque domum maestus & dolens, mansit longo tempore surdus & mutus. Qui similiter in se reuersus, erubescens ingemuit valde, perpendens quod Deus vindicat blasphemias Sanctis suis illatas. Salutari igitur poenitentia ductus, dolens toto corde de commissis in Deum, & in seruum eius Svibertum, elemosynis & precibus, sperabat a Deo recuperare priorem sanitatem: sed nihil proficiebat, & nihil obtinuit. Cum vero didicisset, qualiter *Nothelinus* Satrapa caecitate percussus, meritis S. Sviviberti liberatus fuit, spem magnam concipiens in S.

Svvi.

Svvibertum, fimiliter vouit peregre visitare ipsum sanctum Svuibertum in Werda, & feruituti eius se mancipare, modo pristinae meritis ipsius Sancti restitui posset sospitati. Eadem hora sanatus à caelesti medico, disposita domo sua, publice accedens cum solenni familia ad Ecclesiam S. Svuiberti in Werda, votum impleuit reuerenter & deuote: redire quoque domum spernens, sumptibus suis & praefati Satrapæ Nothelini, aliorumque multorum deuotorum hominum eandem exustam Ecclesiam anno sequenti eleganter restaurauit, & dignitati sui Satrapatus renunciatis, in Werda apud S. Svuibertum consenuit, feruiens feruenter Deo, & S. Svuiberto omnibus diebus vitæ suæ.

Cap. VIII.

*De quodam Saxone letaliter sauciato in bello, & meritis
S. Svuiberti sanato.*

Anno Dominicæ Incarnationis septingentesimo octuagesimo tertio, Indictione sexta, cum victoriosissimus Carolus Francorum Rex præsidia & propugnacula rebellium Saxonum & Westphalorum vastaret, venissetque in Westphalam ad firmam munitionem, *Dromi* dictam, & illam expugnans destruxisset, commisissetque eandem munitionem in clyto filio suo Carolo, eo quod rex Carolus ad interiora loca Saxonum diuertisset: ecce illo absente occurrerunt praefato Principi Carolo infestissimis animis Westphali, cum grandi turba armatorum, ad expellendum ipsum potenter cum suis Francigenis extra regionem ipsorum & patriam, aut formidolosum cum illo prælium committendum. Quos conferto prælio, congressuque inter eos facto iuxta munitionem *Dromi*, serenissimus Princeps Carolus, filius Caroli Magni regis, statim vincit equitatu suo, trucidans multos: inter quos erat quidem bonus Christianus Westphalus, qui coactus per suum Satrapam, interfuit bello, in paganismo dictus *Eldack*, sed Christiano nomine *Bruno*, vir diues & potens, fortis viribus, audax animo, & armis strenuus. Hic Bruno postquam viderat & perpenderat, mente sæpe reuoluens, nefandum Ogellum de Paderborne, conterraneum suum male periisse se præfente, qui S. Svuiberti Ecclesiam incenderat, & Occonem & Nothelinum Satrapas ipsorum à Deo percussos, iterum meritis S. Svuiberti sanitati pristinae restitutos: honorauit deinceps S. Svuibertum, atque dolens de commissis in Werda in prædicta Saxonum expeditione, omni die deuote legit ad honorem ipsius Sancti, *vnam orationem Dominicam & Angelicam Salutationem*: efflagitans deuoto corde, vt imminente extremae necessitatis articulo dignaretur ipsi auxiliari & adesse, & Deo suis patrociniis ipsum reconciliare; elegitque ipsum in specialem Patronum. Igitur hic Bruno, cum stare in prima terribili acie strenue bellans, tandem oppressus grandi equitatu partis aduersæ, & inter cætera vulnera grandi lancea impetitus, & in pectore hasta confixus & prostratus, corruens in terram, pedibus equorum cum multis aliis miserabiliter conculcatur, ita vt de sua desperaret vita. Cumque sic volutatus in proprio sanguine pæne deficeret, & in extremis fere laboraret, deuotione qua valuit inuocauit mæsto & contrito corde S. Svuibertum, petens vt sibi, vtpote famulo suo iam in necessitate tanta & periculo constituto adesse, & Deo suis precibus commendare se dignaretur, vouens, quod si ex inflicto vulneribus conualesceret, & sanaretur, deuote visitaret ipsum in Werda: spretisque seculi curis, seipsum seruitio suo, quam diu superstes esset, manciparet. Quo expleto promisso, facto illo in ecstasi, apparuit cum magna claritate S. Svuibertus, ornamentis Pontificalibus indutus, tangensque ipsum baculo pastorali, dixit: Ecce Bruno confortare et gaude: hac vice hic non morieris, quia precibus meis impetraui ab omnipotenti Deo vitam tibi, eo quod deuote in hac præfenti anxietate auxilium implorasti à me, vt tibi adessem. Sed postquam per gratiam Dei conualueris ab his plagis, non negligas visitare sepulchrum meum in Werda, vt spondesti, cum condignis oblationibus, ne æterna morte inuoluaris. His dictis, signans eum signo sanctæ Crucis disparuit, et claritas euanuit. Hæc autem facta fuerunt finito bello. Victores vero cum viderent illam claritatem supra corpora occisorum, quidam ex iis Deum timentes, accurrerunt ad eundem locum, in quo illam perspexerant claritatem, suspicantes ibidem quendam sanctum virum occisum vel agonizantem, cuius merita Deus per illam claritatem ipsis declararet. Bruno autem inter occisorum cadauera similis mortuo fere exsanguis aliquo tempore iacens, meritis S. Svuiberti parum se erigens, cum vidisset viros hostilis exercitus, arbitrans eos amicos, qui ipsum liberarent, et curam sui agerent, cæpit flebili voce, prout potuit, implorare auxilium ab eis, vt sui misererentur. Milites vero videntes ipsum tam horribilibus vulneribus grauatum, et præcipue grandi hasta confossum viuere adhuc potuisse, mirabantur valde. Qui postquam eis inter multa enarrasset, qualiter ibidem in tam horrido instantis mortis periculo Sanctum inuocasset Svuibertum, gloriosum Episcopum, quem omni die speciali oratione deuote honorare consueuisset, et vt ab eo ipsi apparente seruatus esset, addidit quod coactus per suum Satrapam eidem bello interfuerit, quia urgente et stimulante conscientia, contra Christianos bellare sibi valde graue fuisset. Victores vero hoc audientes, memores claritatis ab eis visæ, pietate moti, liberauerunt ipsum: armis san-

gvine madidis exuunt, adhibentes ei diligentem curam, vt conualesceret. Ponebant ipsum insuper in quodam excelso loco, postquam ligauerunt vulnera eius, ita vulneratum, ad honorem S. Swiberti Episcopi, quem multi in exercitu Francorum honorabant, vt omnes animaduertent eum temporariam mortem non euasurum, nisi meritis S. Swiberti id fieret. Serenissimus vero *Rex Carolus Magnus* tunc in *Saxonia* apud locum dictum *Stomingi* positus, hæc audiens, & vt *Pipinus Rex* genitor suus, in maximo honore S. Svibertum habuerit, propter victoriam meritis ipsius contra Saxones prope *Werdam* habitam, admirans præcepit præfatum *Brunonem*, quam cito posset, commode & absque timore corporis migrare de loco ad locum, sibi adduci & præsentari. Qui cum ei præsentatus esset, & cuncta vulnera vidisset, audissetque ab eo, qualiter S. Swibertus Patronus suus illi apparens consolatus eum fuisset, laxauit ipsum à captiuitate, restituens ipsum pristinae libertati ad honorem S. Sviberti. Et deinceps idem *Rex Carolus M.* semper in honore habuit S. Svibertum omnibus diebus vitæ suæ. Et subiugatis Saxonibus, & Angariis cum Westphalis in gratiarum actionem statim fratres conuentus sancti Sviberti, in diuersis tutis locis dispersos, reuocauit, Ecclesiam S. Sviberti diuersis pretiosis ornamentis decorauit, ablata restituens, & recuperans, multa dona & prædia ex regali fisco hilariter adiecit deuotis fratribus conuentus S. Sviberti. Bruno tandem conualuit, & vt vouit, ipsum peregre deuote in *Werda* cum condignis oblationibus visitauit, & ibidem Deo & S. Sviberto, quam diu vixit, seruiuit. Quo miraculo cognito, multi *Saxones & Westphali* deuote ipsum in specialem Patronum eligentes, humiliter coluerunt & honorauerunt.

Cap. IX.

Vt S. Svibertus solenniter à S. Leone Papa sanctorum Confessorum catalogo sit adscriptus.

Anno Dominica Incarnationis septingentesimo nonagesimo sexto, Indictione quarta, defuncto *Adriano Papa*, sanctus *Leo*, illius nominis tertius, concorditer à Cardinalibus in Papam electus, consecratur in Ecclesia S. Petri à venerabili Patre *Bernardo Ostiensi Archiepiscopo*, & à cæteris Episcopis. Qui postea, anno scilicet *Domini septingentesimo nonagesimo nono*, Indictione septima, dum in *Litania maiori*, in Festo S. Marci Euangelistæ, ab Ecclesia Lateranensi ad Ecclesiam S. Laurentii egregii Martyris stipatus, vt decuit, multo clero processionem haberet, ecce per insidias veniunt prauis Romani, qui in processione eum vi captum oculis priuauerunt & lingua. Qui cum sic miserabiliter volutatus proprio in sanguine iaceret, à Deo Angelico ministerio sanitati restitutus, ad *Carolus Regem* properat. Quia ipsum sua industria in Romanam sedem restituens, & antè se præmittens, subsequebatur, anno scilicet octingentesimo, ad urbem Romanam cum magno exercitu: ibique cum suis Principibus existens in Festo Natalis Domini ab eodem S. Papa in Imperatorem Romanorum inuitus coronatur, acclamantibus Romanis imperatorias laudes. Post cuius discessum à Roma ad Germaniam & Galliam idem S. Leo Papa anno Dominica incarnationis octingentesimo tertio, cum magna solennitate suorum Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum ac primatum, ad Imperatorem *Carolus* in Germaniam veniens, & ab eodem Imperatore imperialiter cum suis susceptus, inter multa pietatis suæ opera, instantia eiusdem serenissimi Imperatoris & Regis, *Aquisgrani* in palatio dedicauit Ecclesiam perpetuæ Virginis Mariæ, donans eandem Ecclesiam multis indulgentiis. Deinde humili petitione & instantia venerabilis Patris *Geribaldi Episcopi Leodiensis* consecrauit Ecclesias gloriosæ Virginis Mariæ, tam in *Tungria*, quam in *Vifeto*: Et *Colonia Agrippina* tam ad S. Martinum quam in Capitolio Altaria consecrauit. Et multa alia Monasteria, & Altaria ac Capellas per *Alemanniam* & Galliam consecrauit, vbique multas Indulgentias conferendo. Tandem deuota instantia gloriosissimi Imperatoris *Caroli*, & venerabilis patris *Hiltebaldis Archiepiscopi Coloniensis*, venit à *Colonia* idem S. Papa *Leo* nauigio in *Werdam*, stipatus Imperatoria maiestate, ac sacrato choro sanctorum Cardinalium & Archiepiscoporum, ac multorum procerum comitatu. Cui occurrunt vsque ad *Rhenum* deuoti fratres conuentus S. Sviberti processionaliter, cum incolis eiusdem oppidi de *Werda*, introducentes eum cum Imperatore & cæteris in Ecclesiam S. Sviberti multum deuotè ac honestè. Et illo die, quo intrauit, ieiunauerunt incolæ de *Werda* cum toto conuentu auctoritate Apostolica. Altera verò die, quæ fuit pridie Nonas Septembris, omnes tam *Papa S. Leo*, quam *Carolus Imperator* & alii conuenientes in Ecclesia & conuentu S. Sviberti, ibi oratione finita omnium conuenientium in Ecclesia, statim celebrante solenniter summam Missam felice *Hiltebaldo Coloniensi Archiepiscopo*, & sanctissima vita ipsius cum innumeris miraculis, conscripta per venerabilem presbyterum *Marcellinum*, focium & contreraneum ipsius Sancti, ibidem lecta, *Papa S. Leo*, de assensu pariter & consensu suorum Cardinalium, cæterorumque Prælatorum, illic coram adstantium, solenniter catalogo sanctorum Confessorum ipsum ascripsit. Quo facto pulsata campana conuentus per aliquot horas, ad honorem Dei & gloriam ipsius sancti, cum per dulcia modulamina laudem fratres deuotissimè Deo re-

pendis.

pendissent gratias, cantando humiliter, Te Deum laudamus: & reliquæ siue ossa ipsius ex monumento, in præsentia sanctissimi Apostolici Leonis & Caroli Imperatoris cæterorumque, per præfatum Archiepiscopum Coloniensem tollerentur deuotè, maxima dulcissimi odoris in eodem loco cælitus effusa est fragrantia, cuius suauitas omnium ora & corda adstantium reficiebat, ita vt nullus ambigeret, ibidem adesse Angelorum choros. Facta sunt hæc pridie Nonas Septembris præsentibus ibidem victoriosissimo Carolo, semper Augusto, Romanorum Imperatore, & Francorum Rege, venerabilibusque Patribus Cardinalibus & Archiepiscopis, Bernardo Ostiensi, & Fortunato Treuirorum, Theodoro Sabinensium, Nicolao tituli sanctæ Crucis in Hierusalem, Eustachio S. Prædix, Bonifacio tituli SS. Marcellini & Petri, presbyteris Cardinalibus, Gerbaldo Leodiensi, Volquino Normensium Episcopis: & præsertim felice Hildebaldo Colonienfi Archiepiscopo, cuius industria & pia instantia S. Leo V Verdam nauigauit, & S. Svibertum in Diuos retulit, cum multis aliis Prælatibus & proceribus. Statuit insuper sanctissimus Papa Leo, illum diem canonizationis & exaltationis S. Sviberti egregii Episcopi, perpetuis temporibus per totum oppidum à cunctis incolis Werdx celebrandum ob honorem S. Sviberti Apostolici Episcopi. Obtulit autem idem S. Papa eidem Ecclesiæ speciales Indulgentias cunctis fidelibus, celebrantibus Festum S. Sviberti Episcopi, & ad diuina confluentibus. Item idem Papa contulit paruam auream crucem, refertam particula sanctæ Crucis Domini nostri Iesu Christi. Imperator vero Carolus obtulit duos aureos calices ex auro puro, & totidem ampullas eiusdem auri, cum multis aliis Ecclesiarum clenodiis pretiosis: vt dum diuinum mysterium in Werdensi conuentu perageretur cum eisdem, ipsius Imperatoris iugis fieret memoria. Obtulerunt præterea omnes à maiori vsque ad minorem iuxta deuotionem & inspirationem spiritus, & pro facultate, vt fieret solennis capsula & pretiosum feretrum, in quo collocarentur sacrosancta ossa S. Sviberti Episcopi, ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui uiuit & regnat cum Deo patre in unitate Spiritus sancti per infinita seculorum secula, Amen.

Cap. X.

De miraculis S. Sviberti, vt puerum submersum excitauerit.

Igitur cum rumor aduentus S. Leonis Papa, & Caroli serenissimi Imperatoris, cæterorumque Prælatorum & Principum in Werdam ad canonizandum S. Svibertum, vbique per vicinam Prouinciam peruolasset, consuebant multi populi vtriusque sexus, cum filiis & filiabus suis Werdam, ad percipiendam à S. Papa remissionem suorum peccatorum & Apostolicam benedictionem, & ad intuendum tantæ celebritatis actum. Inter quos erat quædam nobilis Domina nomine Irmgardis, mulier honesta & proba, germana venerabilis Pat. Hildebaldi Colonienfis Archiepiscopi, vxor strenui Bartoldi, Domicelli de Grinbergen, habitans & residens illo tempore in Troia siue Xantis. Quæ Domicella cum duabus solummodo pedissequis, & primogenito suo Gocellino, semiocto annorum puero, & cum multis aliis honestis personis ex Xantis Werdam nauigans, eidem celebritati consensu mariti sui interesse voluit & decreuit. Et appropinquantes Werdx, cum nauta propter multas alias naues ibidem congregatas subito amplifstre mutaret, vt conuenientius littori nauim applicaret, Gocellinus stans prope matrem in prora nauis ex collisione nauium cespitans pedibus, corruit extra nauim in Rhenum, & submersus est. Quod mater eius videns, quæ etiam cecidit ex collisione nauium in nauim, & puerum suum iuuare non valens, seipsam in Rhenum præcipitare conabatur: sed tenta & impedita per pedissequas, & alios probos homines, scisso velamine capitis sui præ nimio dolore inconsolabiliter flens, magno eiulatu & lamento repleuit littora Rheni. Erat autem hora ferè quinta vespertina. Archiepiscopus vero frater eius illa audiens, ingemuit, & multum tristabatur. Pedissequa quoque concita denunciavit Domicello Bartoldo discrimen submersi pueri sui. Domicella itaque complofis manibus tanquam mulier vesana, intrans Ecclesiam S. Sviberti, cum magno ululatu & gemitu Dei exorauit pietatem, vt meritis S. Sviberti filium suum sibi restituere dignaretur. Confolata denique à multis honestis matronis, & præcipuè ab Archiepiscopo fratre suo, ducente eam in hospicium suum, vt eam refocillando confolaretur: sed ipsa quiescere nullatenus valens, noctem illam totam insomnem ducens, implorauit assidue deuoto & contribulato corde S. Svibertum, petens, vt qui dudum multis in tribulationibus subueniebat, sibi iam desolatæ solita pietate subuenire non dedignaretur: Vouensque, si ipsum suis suffragantibus meritis viuam recipere posset, perpetuis temporibus ipsum suo ministerio assignaret. Altera verò die, cum aurora eminentibus radiis illucesceret, quidam honesti viri, amore Dei & petitione Archiepiscopi, amotis nauibus cæperunt submersum, domicellum Gocellinum quærere sagenis & vncis, & aliis opportunis instrumentis. Tandem hora ferè octaua ante Missarum solennia, quidam dictus Lambertus Dofel de Embrica, vnco sentiens, & tangens ipsum veste, vocatis aliis sociis, sagaciter ex profundo Rheni per vestem sursum trahens & eleuans defunctum matri præsentauit. Quæ ipsum defunctum videns, ex sanguis effecta & in ecstasi posita stupuit. Sed ad se reuersa, puerum vlnis amplectens,

sequentibus eam multis honestis vtriusque sexus personis flentibus, & ei condolentibus, deposuit illum ante sepulchrum S. Sviverti: factaque ab omnibus deuotè oratione, spiritus in illum rediit, oculos aperuit & reuixit: surgensque stetit supra pedes suos, admirans multitudinem & frequentiam populorum ipsum intuentium, loquebatur matri suæ dulciter. Statimque exuentes eum madidis vestibus propter compressionem hominum, de consilio quorundam posuerunt in eminentiori loco, vt ab omnibus posset videri. Quo viso, factus est clamor omnium, Deum in S. Sviverto collaudantium de tanta tamque manifesta gratia, ibidem meritis S. Sviverti palam omnibus ostensa. Eadem vero hora venit festinanter equester pater eius Bartoldus, cum decem tantum vernaculis, multum nimirum tristis & gemens de perditione dilecti filii sui. Erat enim præfectus Imperatoris Caroli in illis oris. Intrans vero Ecclesiam, cum audisset & vidisset eum à morte resuscitatum, glorificauit Deum in sancto suo Sviverto. Igitur sanctissimus Apostolicus & Imperator Carolus ista percipientes ab Archiepiscopo Coloniensi, auunculo Gocellini resuscitati, eundem puerum ad se accersiri & adduci præceperunt. Quem viuum videntes, qui per quindecim fere horas sub aquis in profundo Rheni iacuerat, laudauerunt pietatem Dei, qui semper diuersis signis dilectos suos magnificat & honorat. Archiepiscopus vero, consensu parentum, deposita argentea torque, quam circa collum gessit idem Gocellinus resuscitatus, ipsum clericum ordinavit, mutansque nomen ejus, ipsum Svibertum nominauit: qui intra annum Monasterium S. Sviverti intrans, eidem sancto semper humiliter seruiuit. Assignauitque Domicellus Bartoldus eidem Monasterio, amore S. Sviverti & filii sui, certa prædia, perpetuis temporibus possidenda.

Nota, quod inter crebra miracula, quæ Dominus meritis sanctissimi Sviverti Episcopi & Confessoris dignatur ostendere fidelibus, vt ab eis deuotius & ardentius honoretur, duo insignia miracula, frequenti memoria digna, recitabo, quæ vt infra patebit, Dominus operatus est, & fecit ad augmentum laudis, gloriæ & honoris S. Sviverti, dilecti sui famuli.

Cap. XI.

De tribus fratribus, capsam S. Sviverti spoliare volentibus.

Igitur anno Dominicæ Incarnationis 777. Indictione vndecima, nocte quadam tres petulantia adolescentia, de nobilioribus eiusdem patriæ orti, venerunt in Ecclesiam S. Sviverti, in qua asseruabantur ossa ipsius in capsula, splendore gemmarum, auri que fulgore, decorata: quæ quatuor pedes habebat ex ære fusiles, pedibus leonis similes, in quantum periti artificis industria formare poterat. Cum autem fures ad capsulam accessissent, vt metallum de illa tollerent, mirum dictu, arca tota super duos pedes in sublime se extollens erexit, & quasi vita in illa esset, duobus pedibus vngulis contra fures se defendit. Videntes igitur se nihil proficere, vnus eorum saltum dedit, ascendensque super arcam, vt in equo super eam sedit, & duas laminas, in quibus duo sculpti erant Apostoli, vi abstraxit. Quo facto, omnes inière fugam. Et cum extra vicum Werdæ putarent se esse, iterum in atrio se inuenère. Rursumque dum conarentur exire, hoc idem eis accidit. Sic errantes per triduum, non sumpserunt cibum neque potum neque quicquam quod ad humanam naturam pertinet, facere potuerunt. Tandem cuidam argentario metallum monstraerunt, & vt illud emeret, rogauerunt. Quod ille vt vidit, ait: Argentum hoc de capsula S. Sviverti est furtiue ablatum, quia propriis meis manibus illud fudi & apposui. Dum sic ad inuicem loquuntur, audit populus & accurrit, ipsique fures peccatum, & quid eis acciderit, manifeste confitentur. Sed quia de nobili progenie duxerant originem, ad horam mortis euaserunt, dispendium: quia parentes eorum strenue militabant Imperatori Carolo vbique: terram tamen & regionem illam abiurare & vitare coacti sunt: sed restituta prius fuerunt omnia ablata S. Sviverto.

Cap. XII.

De Clerico morbo curato à S. Sviverto Episcopo.

Paterfamilias quidam Seuerinus de Wefalia inferiori, vir potens & diues, filium habuit, speciosum valde, apprime literatum, & optimum musicum, Conradum nomine, viginti trium semis annorum, sed lunaticum. Cum autem huiuscemodi infirmitatis tadio pater filium laborare cerneret, & propterea à Bononiensi studio domum reuersus esset, in abditissimis pectoris sui latebris dolore fauciabatur. Et quia filius suus Conradus huic seculo inutilis erat, quid de eo facere posset, penitus igaorabat. Post multas vero cogitationum pervagationes tale reperit consilium: Vadam, inquit, ad Monasterium deuotorum fratrum in Werda commorantium, & illic filium meum illorum associare cætui curabo: sicque salua honoris mei gratia, ab illo ero liber. Veniens igitur cum Conrado filio suo ad Monasterium S. Sviverti in Insula, venerabilem Patrem Dominum Theodoricum Priorem, cæterosque fratres talibus verbis allocutus est: Domini mei dilecti in Christo, Religionis vestræ serenitatem

catem humili deuotione depono, quatenus filium meum, cum competentis pecunie pondere, in consortium vestrum suscipiatis, vt vobiscum degere queat, & Deo ac beato Svberto, quam diu presentem lucem carperit, sedulum prestare obsequium: quia clericus & musicus probatus est, & plurimum affectat vobiscum seruire Deo, & S. Swiberto. Tali quidem viri versuti circumuentione deuotorum fratrum delusa est innocentia, & clericus in eorum contubernium est receptus. Interiecto deinde admodum paucorum dierum curriculo, nocte quadam, cum fratres ad nocturnas vigilias surgerent, Conradus in medio ipsorum est collapsus. Fratres huiuscemodi visione obstupesciti & perterriti, huc illucque diffugerunt: vnus solus cum eo remansit, & quantum potuit eum adiuuit. Igitur cum morbus quotidiano incremento clericum grauius affligeret, tadium maximum parturiuit. Denique a Collegio honorabilium fratrum est segregatus, & ab Ecclesia & communi mensa remotus, Conradus vero clericus, videns se despectum, & ab aliis separatum, grauius tulit, & vt ad seculum fugeret, aut in aquis se suffocaret, in conscientie sue secretis tractauit. Cum autem fere per vnus anni spatium huiuscemodi tentationibus vreretur, nocte quadam, dum in fratrum suum dormitum isset, & S. Swibertum, sicut solitus erat semper, deuote pro remedio sue horribilis infirmitatis inuocasset, vidit in somnis S. Swibertum, Pontificalibus indutum, adstantem, sibi que dicentem: Quare cor tuum multis illicitis cogitationibus dilaniare non formidas? Quare votum tuum frangere desideras? Quare ad seculum fugere disponis? Quod Deo non coactus promissisti, indefesso cursu adimplere festina: non enim bona incipientibus, sed in bonis perseuerantibus meritorum premia conferuntur. Et scias quia ab hac hora infirmitas tua a te recedet, ita vt amplius ad te redeundi, nullum omnino accessum habeat. Vade ergo & dic fratribus meis, vt de cetero te permittant interesse diuinis & generali refectioni. His dictis, benedicens ipsum, recessit ab eo. Pandit visionem, creditum est sibi ita factum esse, & receptus est honorifice denuo in consortium fratrum, laudantium Deum in pietate S. Swiberti, dilecti patroni ipsorum. Sanatus igitur in anima & corpore, cum omni mentis viuacitate & virium facultate, se Deo & eius seruitio totum dedit, & in virtutibus acquirendis tantam ab illa die obtinuit gratiam, vt inter ceteros fratres, vite sanctissime itinera sectantes, haberetur probatissimus & diligentissimus, vt a saepe dicto patre Theodorico, Priore Monasterii S. Svberti in Werda, sub testimonio virtutum celorum audiui. Deus procul dubio est laudandus, qui facit mirabilia magna solus, qui sibi seruientes sic honorat, & post vite cursum in celo coronat: qui est benedictus in secula seculorum, Amen.

Hac sunt specialia, venerabilis Pater & dilecte confrater, qua iuxta tua, tuorumque fratrum petita de exaltatione, Canonizatione & miraculis S. Swiberti in scripta dignum duxi redigere, & tua Sanctitati transmittere: qua sane vt ante dixi, a veridicis didici & audiui, & probatissima ac verissima sunt, vt testor Deum & omnes Sanctos eius. Fiunt vero plura alia communia miracula quotidie in eadem, claudis, & variis oppressis languoribus coram sacrosanctis reliquiis eius, qua causa breuitatis pretermitto. Petid igitur attento corde, vt ea libro sanctissima vita eius adiungere & communicare fratribus tuis, tam in Traiecto, quam in Dockem & in Egmonda, & in ceteris tuae diocesis Ecclesiis digneris, vt Deus, qui est super omnia benedictus, & in Sanctis suis laudandus, glorificetur per omnia secula seculorum, Amen.

XXIII

EXCERPTA

EX

OPERE JOHANNIS RHODE

ARCHIEPISCOPI BREMENSIS,

Quod a nonnullis CHRONICON appellatur & inscribitur:

REGISTRVM BONORVM ET IVRIVM ECCLESIE BREMENSIS,

Ex MSto.

De obligatione Archiepiscopi Bremensis ex juramento Henrici Administratoris & Archiepiscopi.

HGo Hinricus de Swartzeborob, Administrator & Archiepiscopus iuxta tenorem literarum Apostolicarum Sancte Bremensis deputatus &c: Prætere ad hoc, quod tabula seu Majestas argentea maioris altaris ecclesie Bremensis aut tumba, in qua corpora Sanctorum Cosme & Damiani in eadem Ecclesia quiescunt, ac etiam imagines argenteæ, videlicet caput Sancti Bartholomei Apostoli, in qua reliquie, de capite ipsius Apostoli recondite sunt, & Salvatoris nostri de sepul-